

TWEEDERANGSBURGER

Thema's: Identiteit, Na de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Uitsluiting (racisme en discriminatie), Voormalige koloniën

Locatie: Indonesië, Rotterdam

Door: Pleun Peters

Dit verhaal is van Axel (1976). Toen hij na het overlijden van zijn moeder haar huis in Rotterdam ging opruimen, kwam hij erachter hoeveel spullen er bewaard zijn gebleven. Zijn opa, amateurfotograaf, heeft veel vastgelegd van de tijd in Nederlands-Indië, maar ook van de boottocht naar Nederland en hun nieuwe leven in Nederland. Samen met twee kladblaadjes uit het dagboek van zijn opa en andere persoonlijke documenten heeft Axel zo de hele reis, in 1951, naar Rotterdam kunnen reconstrueren. In de afgelopen jaren – sinds Axel in het bezit is van de dagboeken, duizenden foto's en persoonlijke documenten – is hij steeds beter gaan begrijpen waarom zijn grootouders waren zoals ze waren, hier in Nederland.

PERSONAGES PRESENTATOR 1
PRESENTATOR 2
AXEL
VERTELLER 1
VERTELLER 2
VERTELLER 3
VERTELLER 4
(de teksten van VERTELLER 1, 2, 3 en 4 zijn gebaseerd op de gesprekken van de jonge makers en spelers van de voorstelling)

PRESENTATOR 1, 2 en AXEL zitten op een verhoging, zoals in een talkshow. Muziek klinkt op de achtergrond. PRESENTATOR 1 en 2 spreken naar het publiek, AXEL richt zich op hen

PRESENTATOR 1 Axel vertelt ons dat zijn grootouders zich hier nooit echt thuis hebben gevoeld

AXEL Voor mijn ouders was het wel oké
Wel hebben ze te maken gehad met discriminatie
en nooit voor vol worden aangezien
Maar mijn grootouders hebben hier nooit echt kunnen aarden
Niet door het feit van de temperatuur of dat de huizen er anders uitzagen

– ze hadden best een aardig huis hier
Het is dat ze hier een tweederangsburger waren
en dat alles wat ze ooit hadden opgebouwd in Indië
er hier niet meer toe deed
Die frustratie, dat heeft hen heel veel pijn gedaan
Tot aan hun dood eigenlijk

PRESENTATOR 2 Ook de opstelling van de Nederlandse staat helpt niet mee
Zo weigert de regering pensioenen en salarissen
van Nederlands-Indische krijgsgevangenen terug te betalen
Terwijl ze altijd trouw voor de Nederlandse overheid hebben
gewerkt

PRESENTATOR 1 En Axels grootouders moeten,
naast de overtocht en het kledingpakket,
ook nog betalen voor het opvanghuis
Ze zijn nog tot de jaren '90 bezig om deze schuld af te lossen

AXEL En dat heeft veel Indische families veel pijn gedaan
Dat heeft hun gestoken
Het feit dat niemand je wil
en je hebt geen land waar je naar terug kan
Je bent je land kwijt
Het land bestaat niet meer
Eigenlijk word je uitgebuit door je eigen regering
Die niet voor jou klaarstond

Muziek gaat uit. Focus verlegt zich naar VERTELLER 1, 2, 3 en 4

VERTELLER 1 Hebben jullie het gevoel dat de geschiedenis zich herhaalt?

VERTELLER 2 Ehm, nee

VERTELLER 3 Hoe bedoel je?

VERTELLER 1 Nou bijvoorbeeld dat er altijd groepen mensen zijn
die zich niet geaccepteerd zullen voelen
Die in de steek worden gelaten
Dat zal er altijd zijn

VERTELLER 3 Ja, dat heb je nu ook
Weet je, onze ouders komen van overal in de wereld
En die zijn hier naartoe gekomen omdat ze een beter leven wilden
Maar nu gooien ze de grenzen dicht en is niemand meer welkom

VERTELLER 4 Dat is niet zo

VERTELLER 1 O nee?

VERTELLER 4 Nee, ik voel mij hier welkom

VERTELLER 2 Ja, ik ook

VERTELLER 4 Ik kwam uit Syrië en toen gingen wij naar Turkije
En daar konden we niet blijven
En toen nam mijn vader mij op schoot,
hij had tranen in zijn ogen en zei:
“Ik ga met de boot naar Nederland en dan ga ik jullie bellen”
En ik wist niet of hij dood zou gaan
Maar toen is het toch gelukt
En toen mochten wij komen
Met het vliegtuig

VERTELLER 3 Dus jij hebt niet het gevoel dat iedereen hier met zichzelf bezig is?

VERTELLER 4 Nee
Nederland is gewoon anders
Dat wel
Maar het is hier veel beter dan in Turkije

In mei 2020 ging de podcast ‘Terlantar / Ontheemd’ in première (regie: Jasper Vaillant en Pleun Peters – productiehuis: Theater Rotterdam). Dit is één van de alternatieve vormen waarmee Theater Na de Dam tijdens de eerste Covid19-lockdown van 2020 toch doorgang kon vinden. De hele podcast is te beluisteren via <https://magazines.theaterrotterdam.nl/theaternadedam/>.